Co nám vzkazuje historie

Marie Hanušová - IVP – U3V

10.11. 2016

Historia, magistra vītae

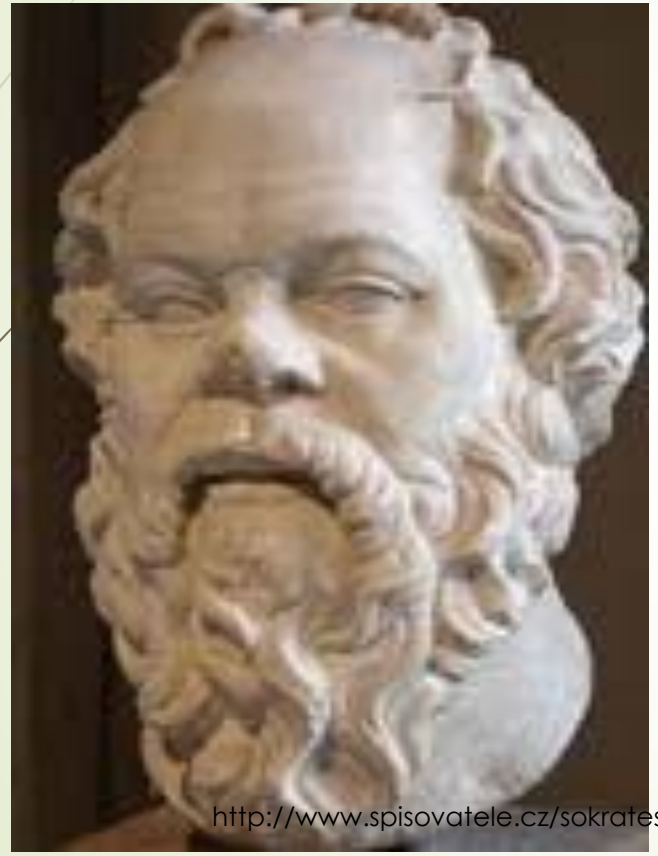
- Ten, kdo se nepoučí z minulosti je odsouzen k jejímu opakování.
- Vracíme se k zapomenutým věcem (potraviny)
- Hledání spojnic s minulostí je inspirativní
- Pokus o několik takových spojnic

Ke kořenům – na počátku všeho byla filosofie (pomineme – li Velký třesk)

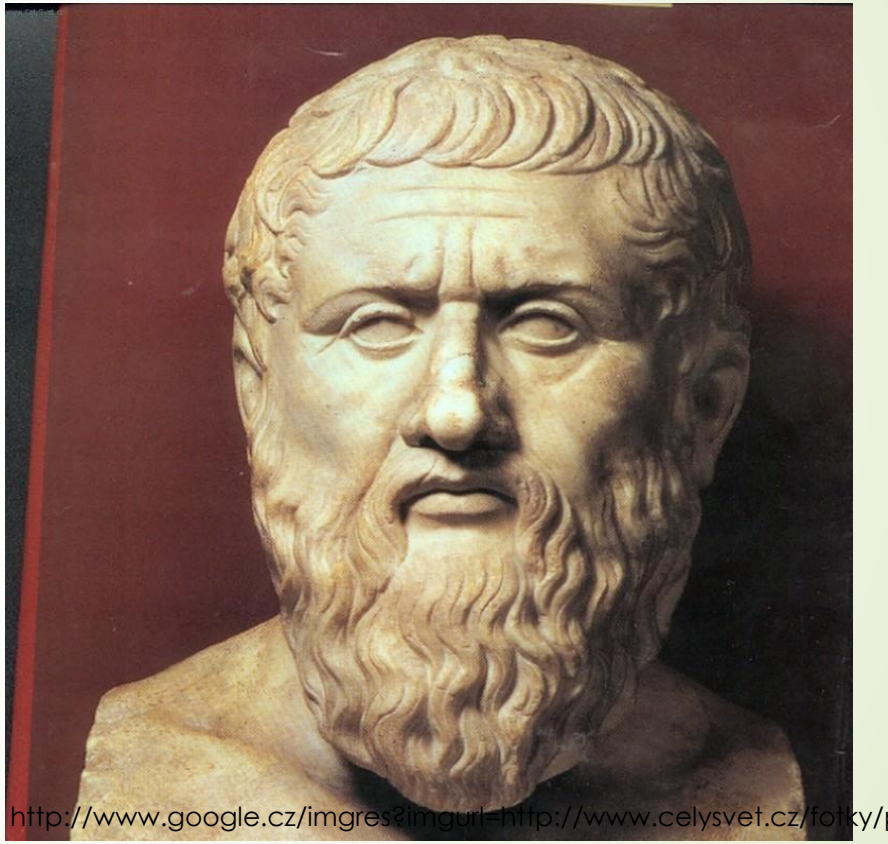
- *filein* - mít rád, toužit po něčem
- *sofía* – moudrost, zdatnost

- Hledání pravdivého poznání, smysluplného a dobrého života
- Užívá prostředky diskuse a racionální argumentace

Sókrates a Platón

http://www.spisovatele.cz/sokrates

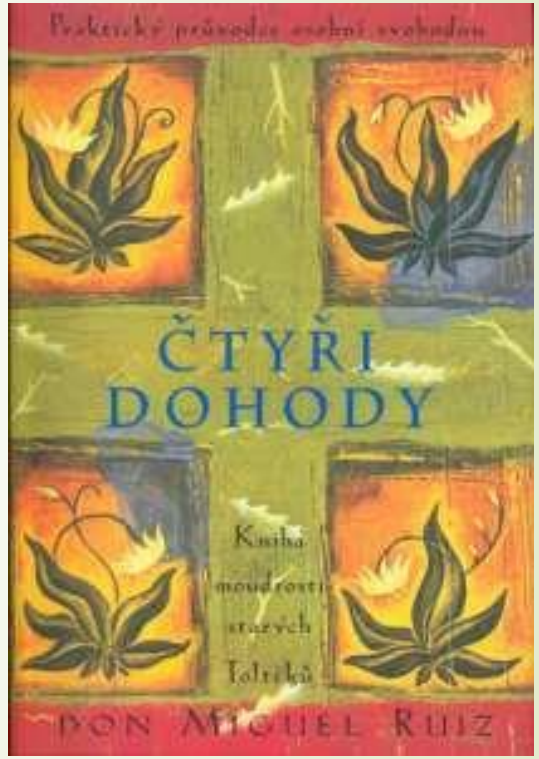
http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://www.celysvet.cz/fotky/platon

Sokrates 469 až 399 př.n.l. Athény

- Nenapsal nikdy žádný spis
- Chodil mezi občany a diskutoval s nimi o chybách athénské demokracie
- Kritizoval morálku politických institucí
- Měl řadu příznivců v řadách mládeže
- Byl pro ně přitažlivý – dokázal se s nimi bavit jako rovný s rovnými o významných mravních otázkách. (TA)
- Znepřátelil si mnoho spoluobčanů
- Neprávem odsouzen k smrti
- Byl přesvědčen, že lidé chybují hlavně proto, že nedovedou správně užívat svůj rozum, a že jednají podle svých domněnek, místo aby se snažili skutečně poznávat.

Kniha moudrosti starých Toltéků

- Jaroslav Dušek – **Čtyři dohody** – třetí dohoda = Nevytvářejte si domněnky (autor Don Miguel Ruiz)
- Jedno z nejnavštěvovanějších divadelních představení posledních let
- Dva odkazy historie – a jak aktuální
- https://www.youtube.com/watch?v=lm7bMNJFVzU

Sokratovská metoda, sokratovský rozhovor

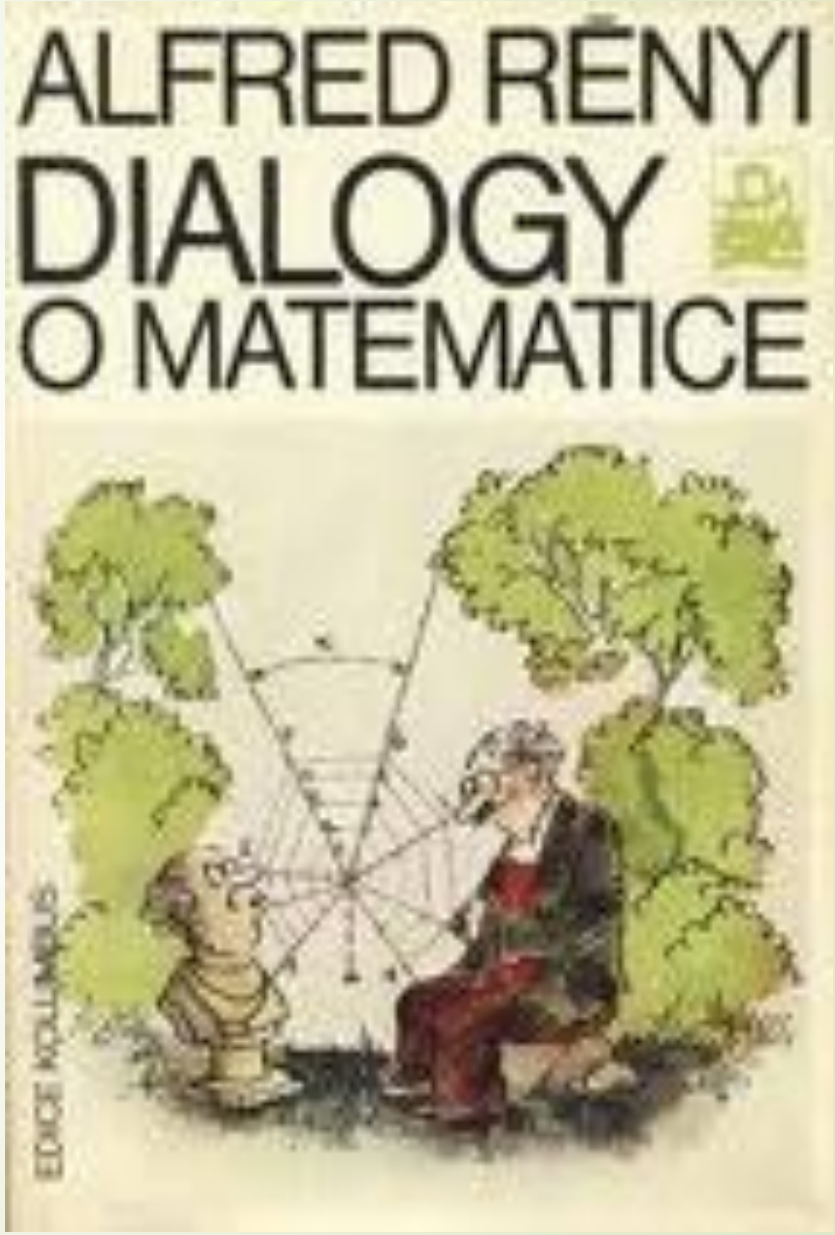
- je výchovný a vzdělávací postup, vedoucí studenty otázkami k novému poznání.
- Užívá se jak na vysokých školách, tak také v profesním a firemním tréninku kritického myšlení a logické argumentace.
- Hlavní přednost metody je forma aktivního zapojení účastníků do procesu poznávání a motivace přijít věci „na kloub“ oproti pouhému výkladu učitele.

Principy sokratovského rozhovoru

- **odpověď na otázku hledáme společně** (nepřednášíme ostatním hotový názor)
- **vycházíme jen z prožité zkušenosti**, nikoliv z knih, autorit apod.
- **snažíme se opravdu poslouchat a pochopit, co si ostatní myslí**
- **mluvíme k tématu** (zbytečně neodbíháme)
- **ostatním účastníkům v rozhovoru věříme** (neposouváme jim, že jen tak blafují)
- sami neblafujeme - **říkáme k tématu jen to, co si opravdu myslíme**
- **hledáme shodu o tématu**, nikoliv vítězství

Pro zajímavost…

- Sokratovské rozhovory lze nalézt v knize maďarského matematika Alfréda Rényiho *Dialogy o matematice*
- U nás vyšla roku 1980

Platón– žák Sokratův –427/8 – kolem roku 345 př.n.l.

- Platón založil athénskou Akademii - byla vzorem evropským univerzitám a vědeckým institucím.
- díky jemu víme o Sókratovi - své spisy psal většinou formou rozprav mezi svým učitelem Sókratem a dalšími osobami
- SPIS: Obrana Sokratova - soustředěny jeho myšlenky
  - Filozofovat je pro člověka nejvyšší dobro, neboť „Neprozkoumaný život nemá cenu žít“
  - Diamonia je můj vnitřní hlas ozývající se při nesprávném jednání
  - Diamonia se u soudu neozvalo a proto vím, že nedělám nic špatného
  - Vím, že nic nevím – je mu připisován (?)

Ukázka z Obrany Sókratovy

„Nevzniká z peněz ctnost, ale z ctnosti vznikají peníze i všechny ostatní pro lidi dobré věci, v soukromí i v obci. Jestliže hlásáním těchto zásad kazím mládež, byly by tyto zásady škodlivé. Tvrdí-li však někdo, že hlásám něco jiného, mluví nepravdu. A tak bych mohl jenom říci: Poslechněte, Athéňané nebo neposlechněte a osvoboďte mne nebo neosvoboďte, vězte však, že nebudu jednat jinak, ani kdybych měl stokrát umřít!“

(Analogie s českou historií)

Hippokratés z Kósu

- Je mu přisuzována nejstarší vrstva sbírky lékařských textů „Corpus Hippocraticum“
- Nahrazuje tak primitivní „*léčitelskou magii*“ soustavným pozorováním a racionální úvahou
- Pokládá tím základy medicíny jako vědeckého oboru
- Snaží se o vymezení duševních poruch, lidský mozek považoval za interpreta vědomí
- Bývá mu přisuzováno autorství *Hippokratovy přísahy* – souboru etických pravidel pro jednání lékaře.

Galenos – Galén (129 – 216)

- Jeden z nejznámějších starověkých lékařů, největší lékař starého Říma.
- Hippokrat položil základy řeckého lékařství, Galén jeho teorie a praxi dále rozvinul a dovedl řecko-římské lékařství k zenitu.
- Omyl, který dodnes žije - lidské zdraví závisí na rovnováze čtyř tělesných tekutin: krve, hlenu, žluté a černé žluči
- Krev – sanguis
- Hlen – phlegma
- Žluč – cholae
- Černá žluč – melain cholae

Hans Jürgen Eysenck

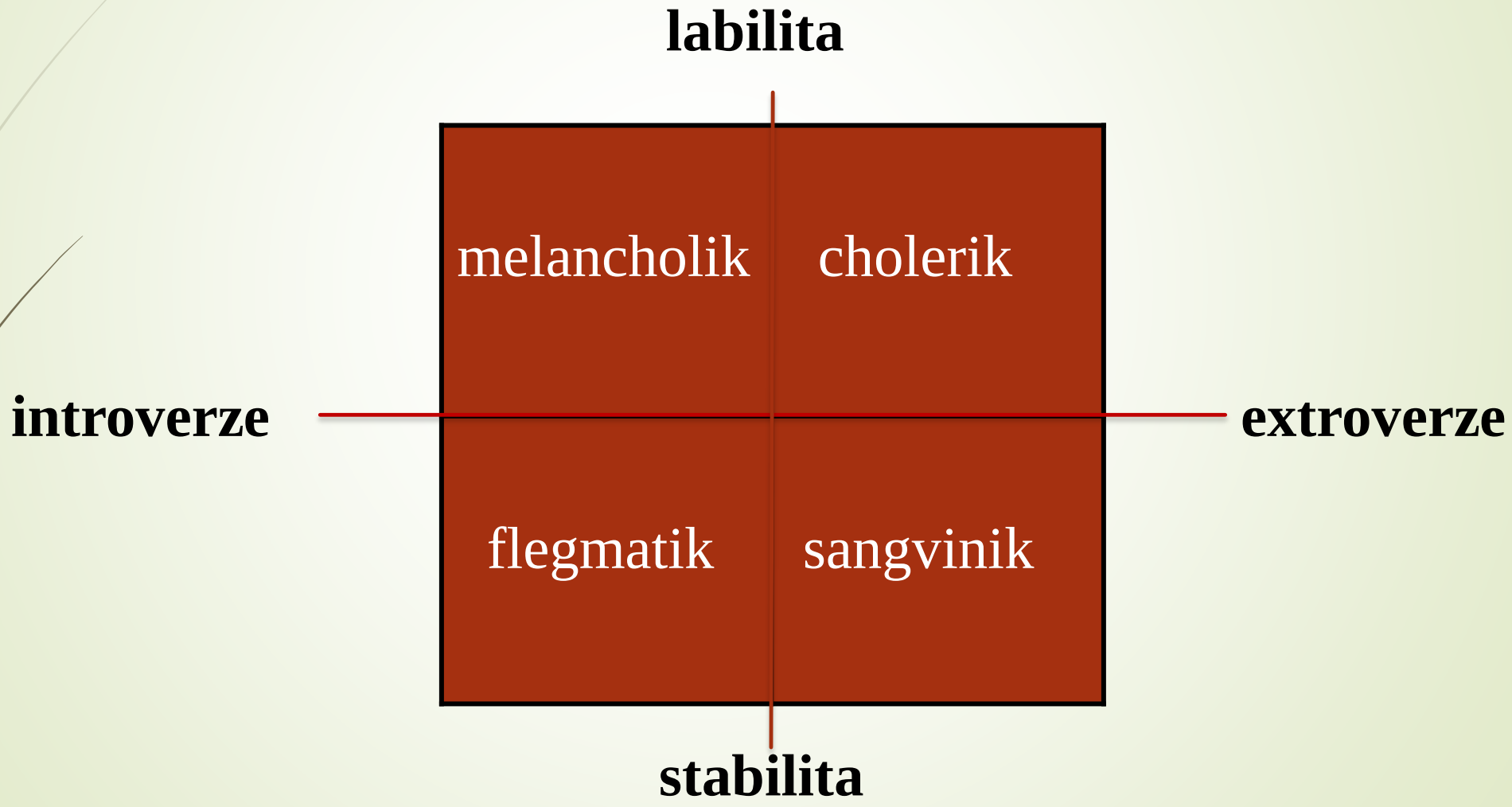
Vychází ze dvou osobnostních charakteristik:

EXTROVERZE --------- INTROVERZE

STABILITA ----------LABILITA

kombinací těchto charakteristik dochází ke čtyřem základním temperamentovým typům

Temperamentové typy dle Eysencka

Středověk – temno, demagogie, inkvizice

Svatý Tomáš Akvinský (1225 – 1274)

- Ve 13. století se v Evropě objevily Aristotelovy spisy, které křesťané pokládali za ateistické, kacířské
- Jádrem sporu bylo učení o *jednotném univerzálním rozumu* (Aristoteles) proti křesťanskému učení o individuální duši a učení o věčnosti světa (Aristoteles) proti biblickému Stvoření.
- Tomášovo dílo je pokus o řešení těchto sporných otázek.

Platonova teorie čtyř ctností

Platónova teorie základních ctností se stala základem pro celou tradici etiky.
Pod jeho vlivem rozlišujeme dodnes čtyři základní ctnosti:

- ***Prozíravost* –** vede k moudrosti
- ***Spravedlnost* -** ochota přiznat každému jeho právo bez ohledu na vlastní prospěch
- ***Statečnost* -** prosadit a hájit dobro proti těžkostem a nebezpečím zla.
- ***Uměřenost* -** zachovávat ve všem správnou míru, pravidlo *„zlatá střední cesta“*

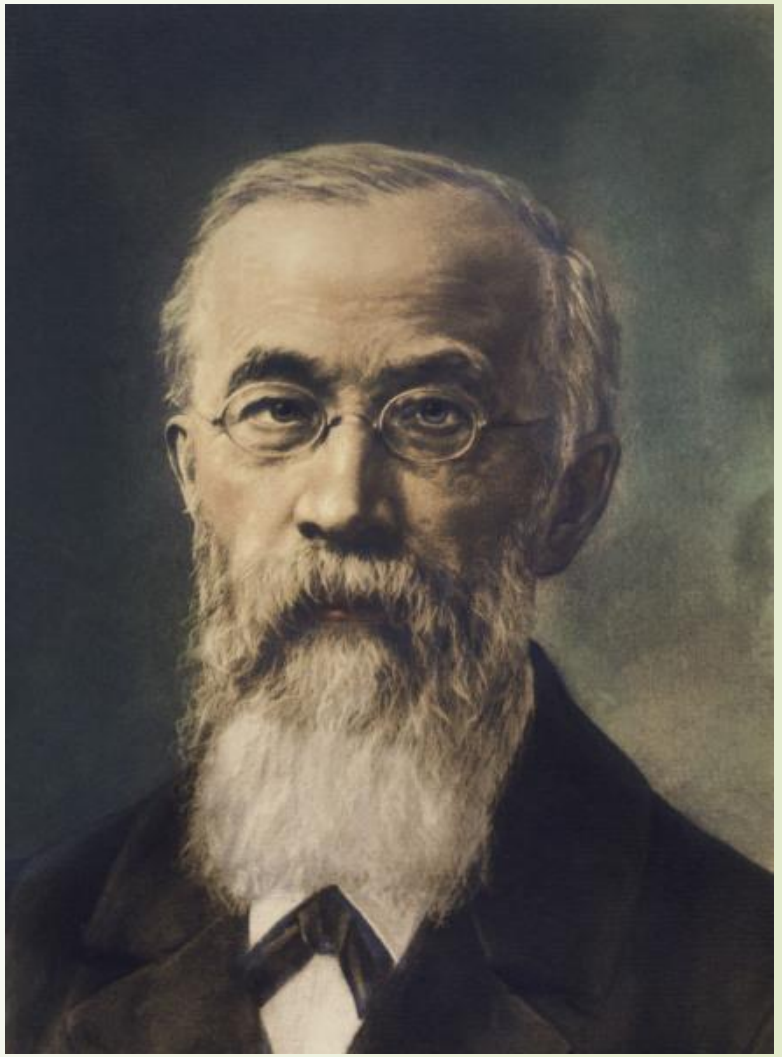
- **Svatý Tomáš Akvinský k nim přidává čtyři ctnosti od Boha: víru, naději a lásku**

Hlavní myšlenky

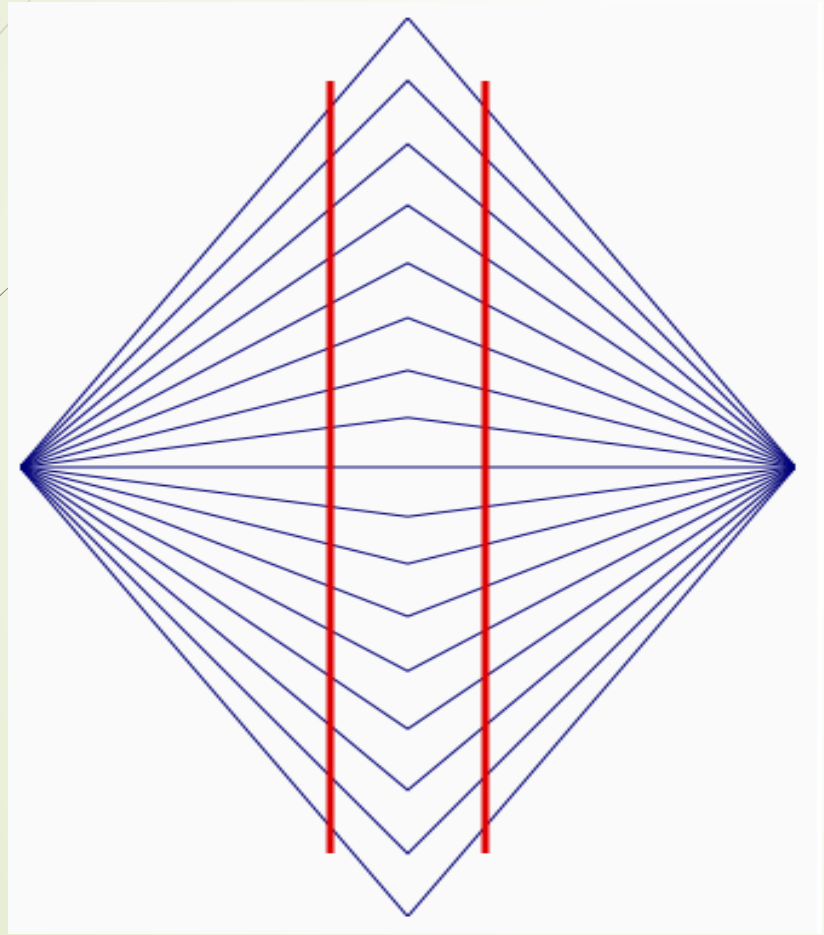
- Vymezil hranice mezi vírou a rozumem a pokusil se je vzájemně uvést do harmonie.
- Pravda je podle něj jen jedna, ale vedou k ní dvě cesty, cesta rozumu a cesta víry.
- Zdůraznil, že *diskuse je možná jen pokud odpůrce něco připouští*.
- Inspirován Aristotelovou metodikou, formuloval celkem pět následujících cest k důkazu Boží existence – krásná logická úvaha:
  - z pohybu (změny) lze usuzovat, že musí existovat prvotní impuls
  - vše má svou příčinu, musí však existovat prvotní příčina
  - věci existují nebo neexistují; to, že existují, způsobuje nějaká nutnost
  - skutečnost je rozdělena dle stupňů dokonalosti, musí však existovat nejvyšší stupeň dokonalosti
  - v uspořádání věcí je smysl, stejně jako ve směřování věcí, musí však existovat něco, co dané věci řídí.

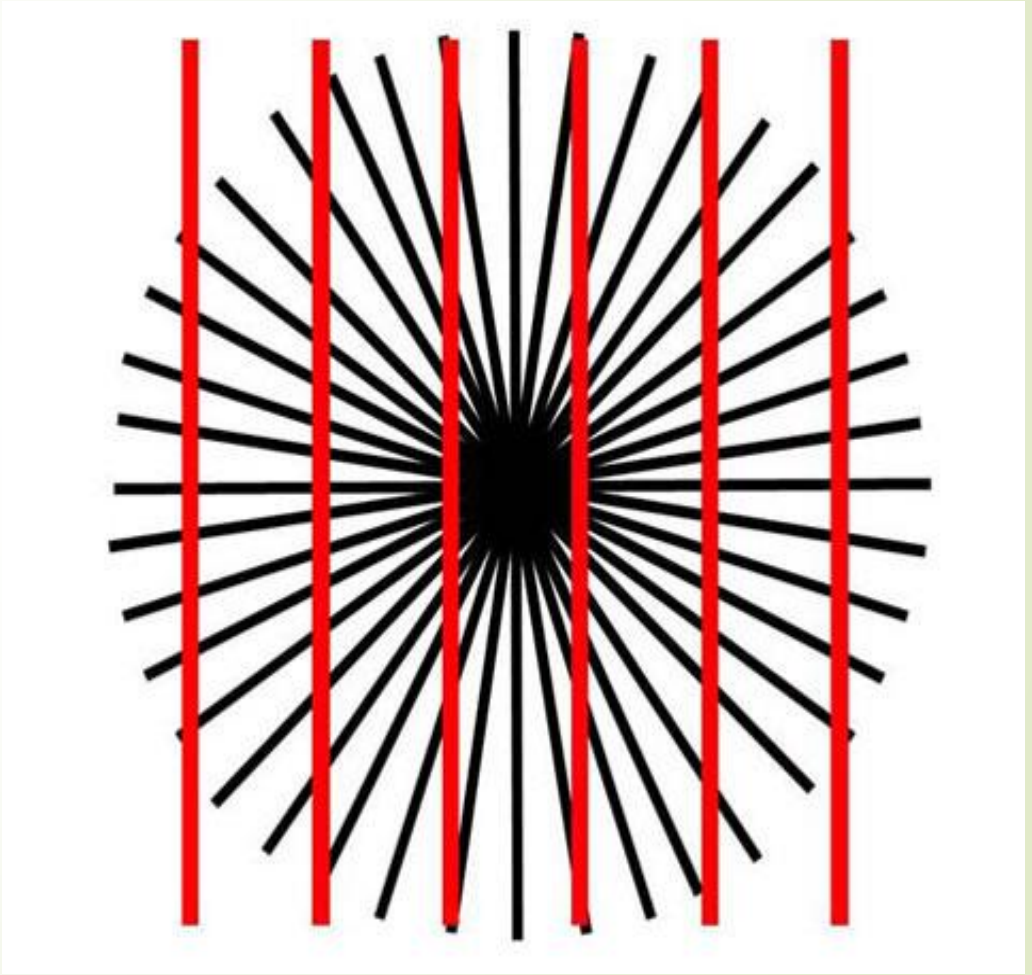
Skok téměř do současnosti

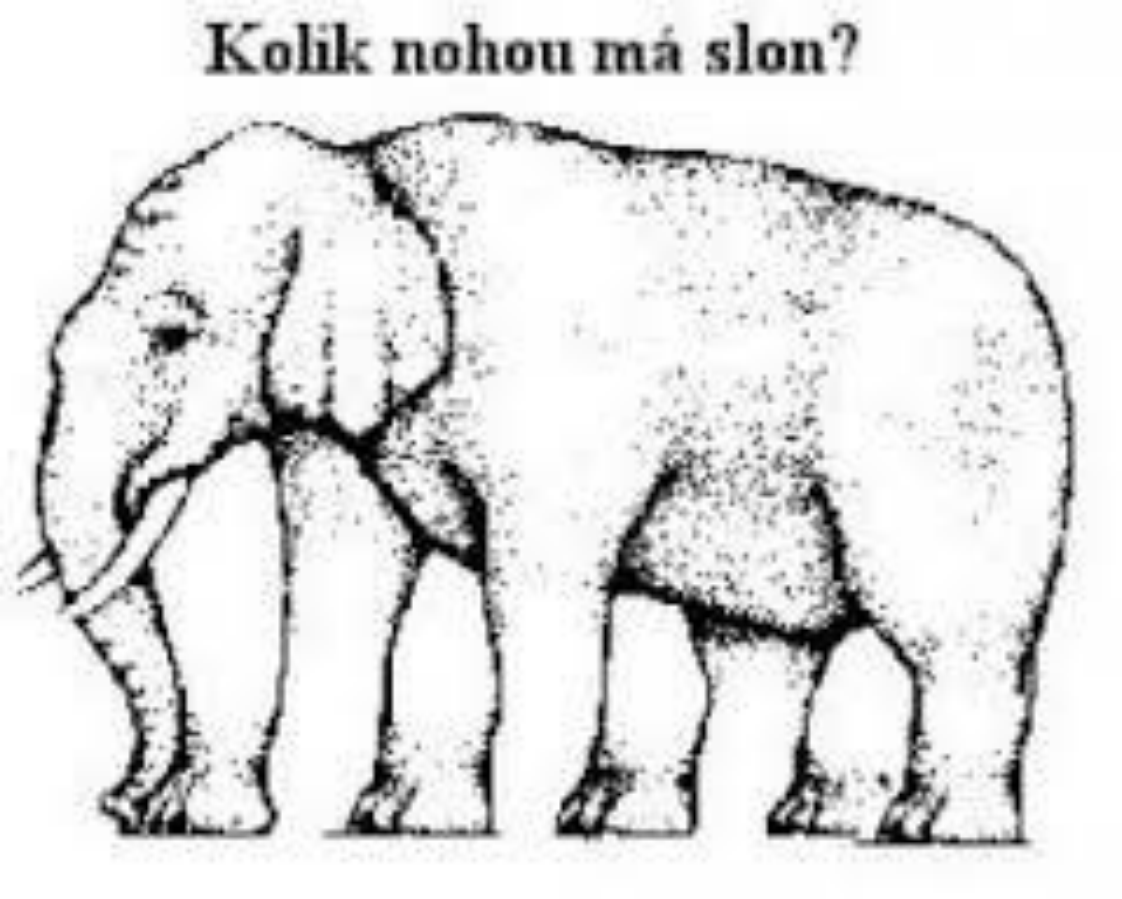
- 1879 – Wilhelm Maxmilián Wundt – Lipsko
  Psychologický institut
- První psychologické experimenty – psychologie se stává samostatnou vědou
- Zavádí pojem *apercepce* - volní akt, jímž si nějaký obsah vědomí jasně uvědomujeme - synonymum pozornosti (experimenty)

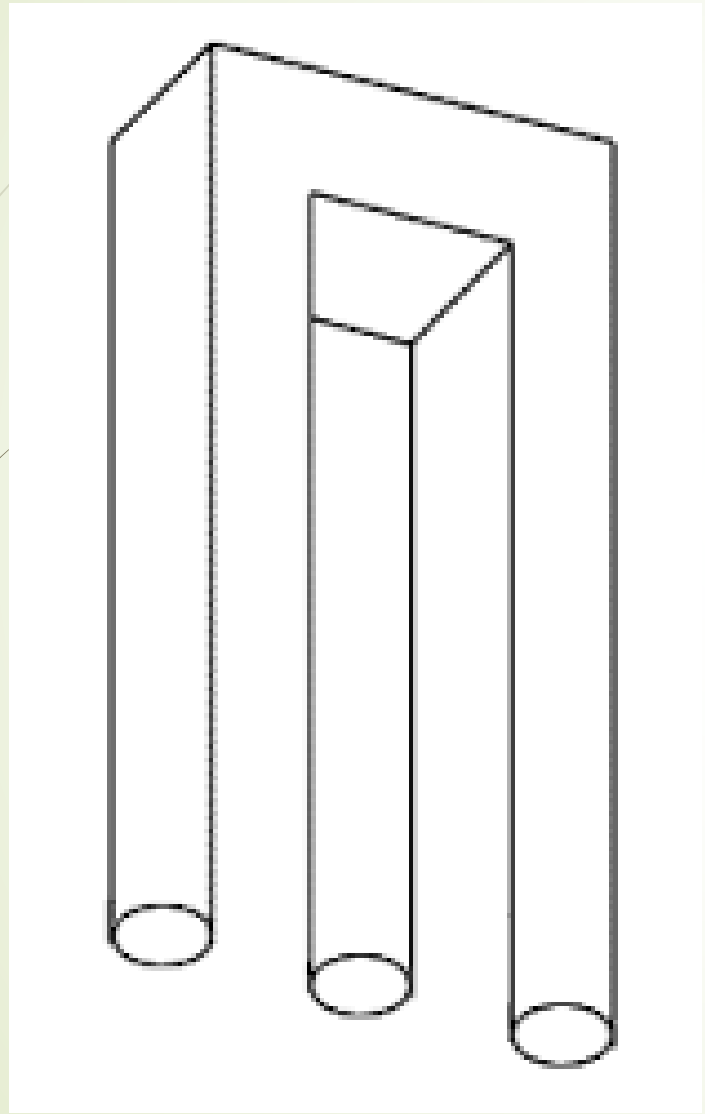
Zrakové klamy

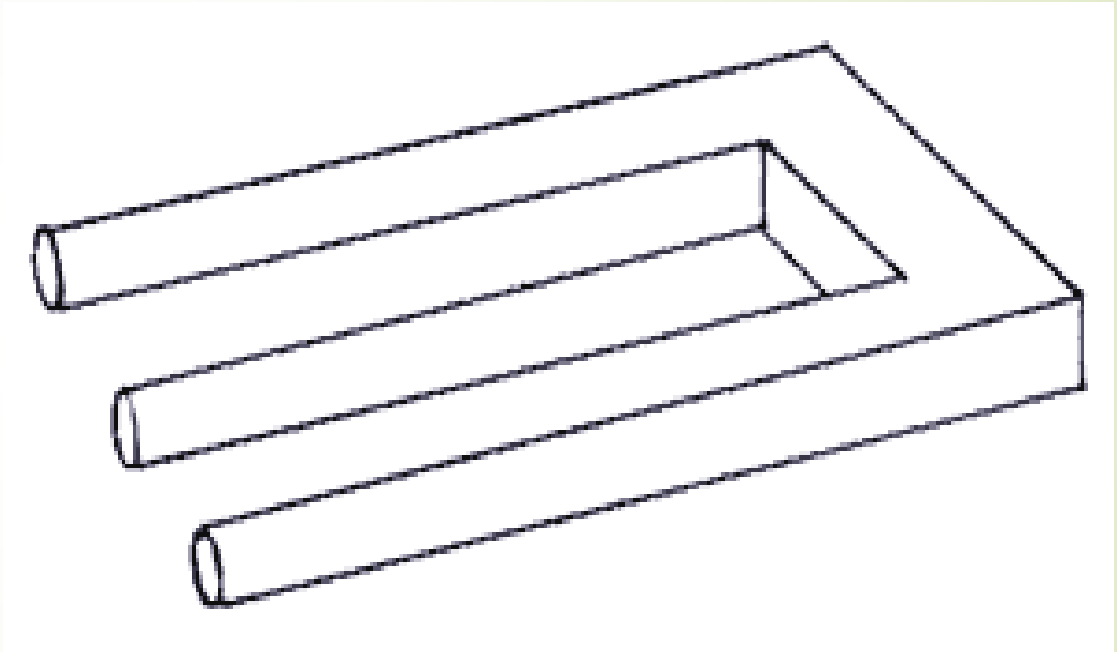

Kolik nohou má slon?

Co z toho udělali Číňané……

http://mp.weixin.qq.com/s?

Ale ne všechno, co se v minulosti odehrálo zanechalo pozitivní stopu ….. A doufejme, že ani nesmazatelnou.

Buržoazní pavěda

- pojem zavedený v Sovětském svazu pro některé vědecké obory, které se z ideologického hlediska jevily jako nepřijatelné.
- V různých obdobích byly jako buržoazní pavěda označeny genetika, kybernetika, sociologie a v neposlední řadě i psychologie
- období vlády Stalina. Ačkoli se jeví jako zdánlivě neškodné sousloví, označení přispělo k řadě osobních tragédií a na dlouhou dobu potlačilo povědomí o významných osobnostech vědy (Sigmund Freud, Gregor Johann Mendel)
- napomohlo vzestupu obskurních osobností a na dlouhou dobu omezilo svobodu vědeckého bádání nejen v Sovětském svazu.

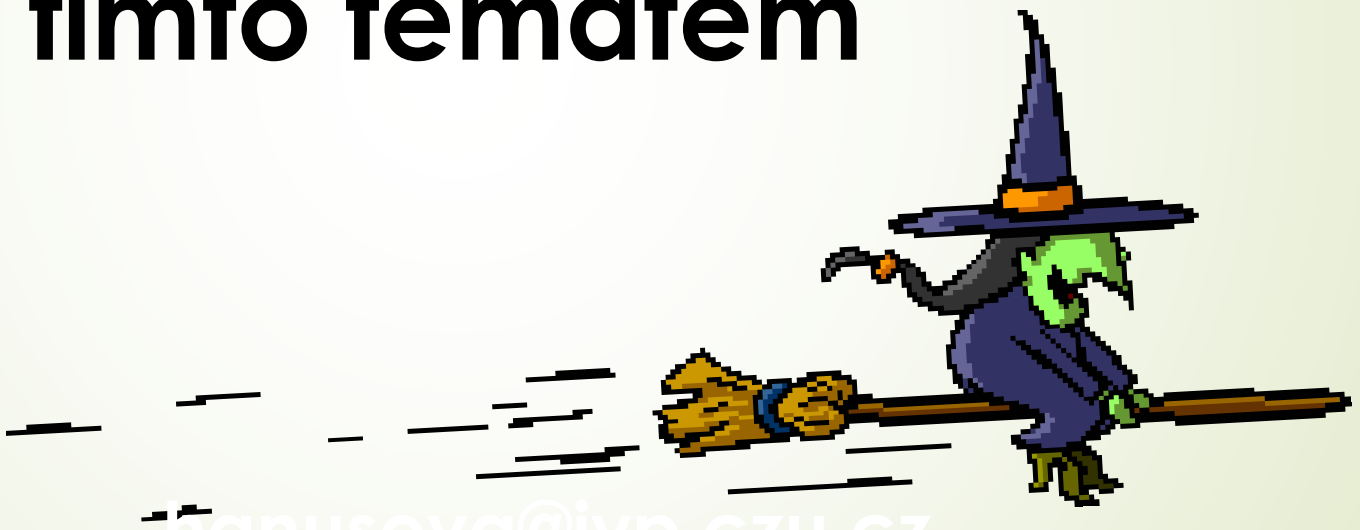
Naštěstí už to máme za sebou (snad)

- V současnosti je obor psychologie otevřen na celé řadě veřejných i soukromých vysokých škol
- Je v učebních plánech středních škol
- Psychologie je jedním z předních oborů vyžadovaných pro firemní vzdělávání
- Příležitostí je mnoho, stačí se rozhodnout a vybrat si

A na závěr jeden text, který zní téměř současně……..

Děkuji za vyslechnutí a zase někdy brzy na shledanou, možná i nad tímto tématem

hanusova@ivp.czu.cz

hanusova@ivp.czu.cz